

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 14 december 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om fitness som praktik och industri på idrottsforum.org](#)[Läs mer om idrott och genus på idrottsforum.org](#)[Läs mer om idrott och hälsa på idrottsforum.org](#)

En annan recension i denna uppdatering stimulerade till mer allmänna reflektioner kring behovet av genus-, eller snarare kvinnoforskning inom idrotten såväl som i samhället i stort i syfte att ådagalägga, om och om igen och från olika utgångspunkter och perspektiv, de mekanismer som underordnar kvinnor och vidmakthåller patriarkala strukturer. sådana tankar aktualiseras ånyo av en fråga som Suzanne Lundvall ställer sig i sin recension av Eileen Kennedys och Pirkko Markulas antologi *Women and Exercise: The Body, Health and Consumerism* (Routledge), nämligen om det verkligen behövs en bok som särskilt fokuserar kvinnor och träning. Det tycker väl både recensenten och redaktören, och det har kommit ett antal böcker på senare tid som gör just det, tar upp kvinnans träning i de kommersiella fitnessanläggningar som dygnet runt erbjuder faciliteter för allehanda kroppsövningar. Kennedys och Markulas bok är således en i raden, men inte i någon mening en efterföljare; snarare representerar bokens 14 kapitel nya angreppssätt på frågan om kvinnors träning, och inte minst, faktiskt, när det gäller användningen av kvalitativ metod och analys i utforskningen av de bakomliggande sociokulturella förhållanden som betingar kvinnans position i samhället och på gymmet.

Spännande artikelsamling med både styrkor och svagheter

Suzanne Lundvall

Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH, Stockholm

Eileen Kennedy & Pirkko Markula (red)**Women and Exercise: The Body, Health and Consumerism**

308 sidor, inb.

Abingdon, Oxon: [Routledge](#) 2011

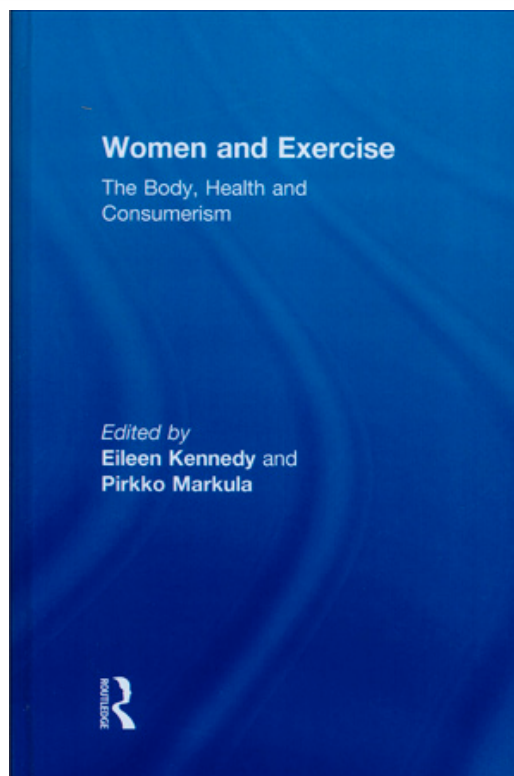
(Routledge Research in Sport Culture and Society 5)

ISBN 978-0-415-87120-4

”Det är synd om människan”, lär författaren August Strindberg ha sagt. Som motståndare till kvinnans frigörelse borde han kanske även ha lagt till att det synes vara särskilt synd om kvinnorna.

Associationen kommer till mig efter att ha läst antologin *Women and Exercise: The Body, Health and Consumerism*. Trots att kvinnans frigörelse i västvärlden har öppnat upp för rösträtt, arbetsmarknad, rätt till barnomsorg, jämställdhet osv., framträder kvinnors upplevelser av kropp, hälsa och träning ännu en bit in på 2000-talet som inramat av den manliga blicken, den medicinska diskursen (i vilken ingår en nedvärdering av kvinnans kroppsliga förmåga), och en politisk diskurs vars drivkraft, konsumismen, spår på bilden av kvinnan som underordnad.

Behövs en bok som särskilt fokuserar kvinnor och träning? Och vilken typ av kunskap vill en sådan bok bidra med? En utgångspunkt för bokens tillkomst är det faktum att fysisk aktivitet har kommit att bli ett område som både kraftfullt förespråkas av globala nätverk kring hälsofrågor och konstitueras av en rad marknadsaktörer. Redaktörerna för boken konstaterar att feministiska forskare under lång tid har pekat på att kvinnor har ett komplicerat

förhållningssätt till träning och förkroppsligandet av detta (the embodiment). Boken vill därför bidra med kunskap genom att lyfta fram sociokulturella aspekter av kvinnors förhållande till och upplevelser av träning. Samtliga kapitel i boken utgår från ett kritiskt feministiskt perspektiv och kvalitativa studier.

Boken är uppdelad i fyra delar som också anger dess fokusområden:

1. The Business of Exercise: Selling and Consuming Fitness
2. Body Trouble: Fat Women and Exercise
3. In the Name of Health: Women's Exercise and Public Health
4. Lived Body Exercise, Embodiment and Performance

Av de 14 kapitlen står några ut mer än andra. I grunden vet jag inte om det är för att dessa är mer analytiska/välskrivna eller om det framförallt är för att de riktar sig mot nya studieobjekt och/eller nya sammanhang, som gör dem särskilt läsvärda (och ibland utmanande för läsaren). Idrott som kommersiell produkt studeras av flera idrottsforskare i Norden, men fitnessträning och fysisk aktivitet i dess bredare bemärkelse, har i mindre omfattning väckt idrottsforskarens intresse.

I del I möter vi frågor om vad som händer när alltfler träningsformer dyker upp som "branded", där instruktören behöver en licens för att bedriva träning – och där å ena sidan träningen ger en känsla av "empowerment" hos de deltagande kvinnorna, men där å andra sidan sammanhanget bidrar till att kvinnor underordnar sig den manliga blicken och bilden av den ungdomliga kvinnan, smal men ändå vältränad ("Women Developing and Branding Fitness Products on the Global Market" av Jaana Parviainen

och "Folding: A Feminist Intervention in Mindful Fitness" av Pirkko Markula). Och hur kommer det sig att fitness-tidningar har omslag som illustrerar bilden av den lyckliga, vältränade kvinnan, medan innehållet i tidningen riktar sig mot att beskriva den mödosamma väg som kvinnan har att gå när det gäller träning och all den hjälp hon behöver få för att nå det åtråvärda framtida jaget ("The Discursive Construction of Exercise in Women's Lifestyle and Fitness Magazines" av Eileen Kennedy och Evdokia Pappa)?

” Hur går det att förstå
Striptease Aerobics och Pole
Dancing som fitnessträning? Och
varför behövde denna form av
träning paketeras om när den
skulle introduceras i Sverige?

Del II beskriver och analyserar feta, eller som boken benämner dem, "stora" (large), kvinnors upplevelser av sin kropp och deltagandet i träning. Beskrivningar som dessa har många av oss mött tidigare, men ändå väcker de fyra kapitlen om kropp, kroppsbygg och träning, genom sina teoretiska och metodologiska grepp, delvis nya tankar om vilka diskursiva föreställningar som dominerar inom fitnessfältet inte minst i termer av *vad träning är* och hur den *bör* upplevas. Jag önskar bara att de som handhar fysisk aktivitet för överviktiga och/eller unga kvinnor också tar del av texter som dessa ("Fit, Fat and Feminine? The Stigmatization of Fat Women in Fitness Gyms" av Louise Mansfield, "I Am (Not) Big? It's the Pictures That Got Small: Examining Cultural and Personal Exercise Narratives and the Fear of Fat" av Kerry R. McGannon, "Large Women's Experiences of Exercise" av Karen Synne Groven, Kari Nyheim Solbrække och Gunn Engelsrud, samt "Obesity, Body Pedagogies and Young Women's Engagement with Exercise" av Emma Rich, John Evans och Laura De Pian).

Bokens tredje del "In the Name of Health" tittar närmare på hälsostrategier och hur dessa strategier möter en alltmer diversifierad befolkning som inte med automatik grundar sitt tänkande om kön, kropp och träning på västerländska synsätt. Sharon Way ställer ett antal kritiska frågor om vad som händer när folkhälsoarbetet framställs som en del av individens eget val. Är det överhuvudtaget möjligt "att välja" hälsa? Kapitlet ger en initierad bild av hur folkhälsoarbete och hälsostrategier i Storbritannien skapar motstånd hos de tänkta mottagarna när inte hänsyn tas till att befolkningen består av människor som lever under olika villkor och med olika bakgrund. Kapitlet berör det motstånd mot vedertagna hälsostrategier som väcks hos kvinnor i olika etniska minoritetsgrupper när strategierna hotar att bryta mot kulturella värden och uppfattningar. Detta kan gälla allt från råd om kost och matlagning till tränings- och umgängesformer ("The Significance of Western Health Promotion Discourse for Older Women from Diverse Ethnic Backgrounds" av Sharon Wray). Del III berör på olika sätt hur intersektionalitetsbegreppet blir användbart när kön, klass, genus, etnicitet ska analyseras och förstås på ett djupare plan. Elizabeth Pike använder begreppet AGEnder när hon låter ålder och kön bilda nycklar för att undersöka utgångspunkten för strategier och policy ("Growing Old (Dis)Gracefully?: The Gender/Aging/Exercise Nexus). Hur hanterar kvinnor sitt "offentliga åldrande"? Vilka jämför de sig med? Och varför? Lisa McDermott undersöker i sitt kapitel intersektionalitetsbegreppet och hur detta framträder när frågor ställs kring "being a body". McDermotts kapitel och tidigare studier är intressanta, inte minst utifrån hur olika (friluft)aktiviteter framträder i relation till kvinnors upplevelser av kroppslig förmåga ("Doing Something That's Good for Me": Exploring Intersections of Physical Activity and Health").

I del IV "Exercise, Embodiment and Performance" möter jag de kapitlen som kanske väcker min största nyfikenhet. Här finns exempel på studier där inramningen av kvinnor, kropp, träning och konsumism ställs på sin spets. Hur går det att förstå Striptease Aerobics och Pole Dancing som fitnessträning? Och varför behövde denna form av träning paketeras om när den skulle introduceras i Sverige ("Keep Your Clothes On! Fit and Sexy Through Striptease Aerobics" av Magdalena Petersson McIntyre)? Jessica Chin bidrar i sitt kapitel ("The New

‘Superwoman:’ Intersections of Fitness, Physical Culture, and the Female Body in Romania”) med vad som händer med synen på kvinnors träning när ett lands politiska karta ritas om från ett (på papperet) genusneutralt socialistiskt samhälle till ett marknadsliberalt. Från den tidigare bördan av att vara en ”super woman” med dubbla åtaganden, har rollen nu kommit att tredubblas. Och med frisläppta marknadsliberala krafter, som stigmatiserar kvinnan som ett underordnat och passivt objekt, hindras kvinnorna konsekvent från att använda sina kroppar på ett stärkande (empowering) sätt och att utmana givna föreställningar om kvinnans roll i samhället. Ett ljus i mörkret blir Paula Lökmans bidrag som handlar om kvinnors upplevelser av att börja träna Aikido. Vilka känslor väcker aspekter som att gå i närkamp, att vilja se sig själv som stark, alert, hotfull, smidig? Här problematiseras också de likheter och olikheter som framträdde när kvinnor återgav sina erfarenheter (inklusive författarens egna) av att träna i mixade grupper (tillsammans med män) eller endast tillsammans med kvinnor (”Becoming Aware of Gendered Embodiment: Female Beginners Learning Aikido”). Det avslutande kapitlet ”Running Embodiment, Power and Vulnerability: Notes towards a Feminist Phenomenology of Female Running” av Jacquelyn Allen-Collinson bekräftar det svåra i att skriva om kroppsliga upplevelser utan att kropp och själ skiljs åt.

Boken styrka är dess många ingångar inom området kvinnor och träning. Dess kritiska feministiska perspektiv gör den tydlig och dess uttalade granskning av den neoliberal diskursen ökar intresset. Huvudbudskapet är att den ökande retoriken och de innovativa produkterna kring kropp, hälsa och träning inte på något sätt lyckats utmana etablerade maktmekanismer och sociala föreställningar kring kvinnans underordning.

Bokens svaghet är dess stundtals bristande teoretiska och metodologiska genomskinlighet. Sällan, eller snarare, aldrig diskuteras den teoretiska utgångspunktens eller den valda metodens eventuella svagheter. Men antologin väcker tankar och lust att lyfta på ”flera lager” kring hur vi i vår samtid okritiskt hänger oss åt att bejaka ”borden” och ”måsten” i relation till kropp och träning.

© **Suzanne Lundvall 2011.**

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com